

HA SZERETNÉL
VALAMIT
MONDANI,
MONDD
MAGYARUL!

Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája

- ▶ A Karta annak biztosítására kötelezi a hatóságokat, hogy magyar nyelven kérhessünk és kaphassunk tájékoztatást és szolgáltatásokat, mégpedig szóban és írásban is.
- ▶ coe.int/minlang

NYELVHASZNÁLATI
ÚTMUTATÓ A
MAGYAR NYELV
SZÁMÁRA A SZLOVÁK
KÖZTÁRSASÁGBAN

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

A **Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája** az Európa Tanács egyezménye, amely többek között a magyar nyelvet is védi Szlovákiában. Ez a **nyelvhasználati útmutató** végigvezet Téged a Karta azon rendelkezésein, amelyeket Szlovákia a magyar nyelv esetében köteles alkalmazni.

Ugyanakkor önmagában sem Szlovákia, sem a Karta nem biztosíthatja nyelved fennmaradását. A fő felelősség a Tiéd. Szlovákiában csak akkor marad fenn a magyar nyelv, ha minden nap és mindenütt használod. Mert egy dolog biztos: az a nyelv, amelyet csak otthon a konyhaasztal mellett használnak, előbb vagy utóbb kihal.

Ezért ne zárd be az anyanyelvedet otthonod falai közé: fogd szaván a Kartát, és ragadj meg minden lehetőséget a magyar nyelv használatára otthonod falain kívül is!

Ha szeretnél valamit mondani, mondd magyarul!

CÉLOK ÉS ELVEK

— A magyar nyelv vonatkozásában azon a területen, ahol a magyar nyelvet használják, Szlovákia saját politikáját, jogalkotását és gyakorlatát többek között az alábbi célokra és elvekre alapozza:

- ▶ a magyar nyelvnek, mint a kulturális gazdagság kifejezésének elismerése;
- ▶ a magyar nyelv földrajzi körzetének tiszteletben tartása annak érdekében, hogy a fennálló vagy később létesítendő közigazgatási felosztás ne képezze e nyelv támogatásának akadályát;
- ▶ határozott támogató lépések szükségessége a magyar nyelv fennmaradása érdekében;
- ▶ a magyar nyelvnek a magánéletben és közéletben szóban vagy írásban való használatának megkönnyítése és/vagy bátorítása;
- ▶ kapcsolatok megőrzése és fejlesztése a magyar nyelvet használó csoportok között a Karta által szabályozott területeken, valamint az államnak eltérő nyelveket használó egyéb csoportjaival kulturális kapcsolatok létesítése;
- ▶ a magyar nyelv oktatása és tanulása megfelelő formáinak és eszközeinek biztosítása minden megfelelő szinten;

- ▶ a magyar nyelv használatának területén élő, de e nyelvet nem beszélő személyek számára olyan eszközök biztosítása, amelyek lehetővé teszik a magyar nyelv elsajátítását, amennyiben azt kívánják;
- ▶ a magyar nyelv tanulásának és kutatásának támogatása egyetemeken, vagy ezzel egyenértékű intézményekben;
- ▶ a nemzetközi cserék megfelelő formáinak támogatása a magyar nyelv vonatkozásában a Karta által szabályozott területeken olyan államok között, ahol e nyelvet használják.

— Szlovákia vállalja, hogy megszüntet minden indokolatlan megkülönböztetést, kizárást, korlátozást vagy előnyben részesítést, amely a magyar nyelv használatát érinti és célja az, hogy a magyar nyelv megőrzésétől vagy fejlesztésétől elbátorítalansson vagy azt veszélyeztesse. A magyar nyelv érdekét szolgáló különleges intézkedések meghozatala, melyek célja, hogy a magyar nyelvet használók és a lakosság többi része közötti egyenlőség kiteljesedjen, vagy hogy különleges helyzetüket figyelembe vegyék, nem minősül a szlovák nyelvet használókkal szemben hátrányos megkülönböztetésnek.

— Szlovákia vállalja, hogy megfelelő eszközökkel elősegíti az ország összes nyelvi csoportjai közötti kölcsönös megértést, különösen azt, hogy a magyar nyelv iránti tisztelet, megértés és tolerancia elvét az országban folyó oktatás és képzés céljai közé foglalják, és a tömegtájékoztatási eszközöket ugyanezen célok követésére bátorítja.

— A magyar nyelvvel kapcsolatos politikája kialakítása során Szlovákia figyelembe veszi az e nyelvet használó csoportok által jelzett szükségleteket és kívánságokat. Szükség esetén létrehozhat olyan szerveket, amelyek a magyar nyelvet érintő minden kérdésben tanácsokat adhatnak a hatóságoknak.

OKTATÁS

— Az oktatásügyet illetően Szlovákia vállalja, hogy azon a területen, ahol a magyar nyelvet használják, e nyelv helyzetének megfelelően és anélkül, hogy az állam hivatalos nyelvének oktatása hátrányt szenvedne:

- ▶ magyar nevelési nyelvű iskola-előkészítő oktatást tesz elérhetővé;

- ▶ **magyar** tannyelvű általános iskolai oktatást tesz elérhetővé;
- ▶ **magyar** tannyelvű középiskolai oktatást tesz elérhetővé;
- ▶ **magyar** tannyelvű szakközépiskolai oktatást és szakmunkásképzést tesz elérhetővé;
- ▶ **magyar** tannyelvű egyetemi és más felsőoktatási képzést tesz elérhetővé;
- ▶ biztosítja, hogy a felnőttoktatásnak és a továbbképzésnek legyenek olyan tanfolyamai, melyek elsősorban vagy teljesen **magyar nyelven** valósulnak meg;
- ▶ intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy biztosítsa annak a történelemnek és kultúrának az oktatását, amelyet a **magyar nyelv** hordoz;
- ▶ biztosítja az oktatók részére a fenti vállalatok megvalósításhoz szükséges alap- és továbbképzést;
- ▶ létrehoz egy vagy több felügyelő szervezet a **magyar nyelv** oktatásának megteremtésében és fejlesztésében tett intézkedések és az elért előrehaladás figyelemmel kísérésére és a kérdésekről nyilvánosságra hozandó időszaki jelentések elkészítése céljából.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

— Az olyan bírósági körzetekben, ahol a **magyar nyelvet** használó személyek száma az alábbi intézkedések megtételét indokolja, a **magyar nyelv** helyzetének megfelelően és azzal a feltétellel, hogy a jelen bekezdés által nyújtott lehetőségek kihasználását nem minősíti a bíró az igazságszolgáltatás rendes ügymenetét akadályozónak, Szlovákia vállalja:

- ▶ a büntető eljárások során:
 - garantálja a **vádott** jogát, hogy a **magyar nyelvet** használja, és/vagy
 - biztosítja, hogy az indítványok, az írásos és szóbeli bizonyítékok ne minősülhessenek pusztán azon az alapon elfogadhatatlannak, hogy **magyar nyelven** készültek.
- ▶ a polgári eljárásokban:
 - lehetővé teszi, hogy amennyiben **egy peres félnek személyesen kell**

megjelennie a bíróság előtt, úgy ott a **magyar nyelvet** használja anélkül, hogy az számára külön költséget jelentsen, és/vagy

- lehetővé teszi a **magyar nyelven** készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges, tolmácsok és fordítások segítségével.
- ▶ a közigazgatási ügyekben illetékes igazságszolgáltatási szervek előtti eljárásokban:
 - lehetővé teszi, hogy amennyiben **egy peres félnek személyesen kell** megjelennie a bíróság előtt, úgy ott a **magyar nyelvet** használja anélkül, hogy az számára külön költséget jelentene, és/vagy
 - lehetővé teszi a **magyar nyelven** készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges, tolmácsok és fordítások segítségével.
- ▶ intézkedik, hogy a polgári és közigazgatási eljárásokban a **magyar nyelv használata, a magyar nyelvű dokumentumok és bizonyítékok benyújtása, valamint a tolmácsok és fordítások esetleges alkalmazása az érdekeltek számára ne jelentsen többletköltséget.**

— Szlovákia vállalja, hogy nem minősíti érvénytelennek az államban készült jogi okmányokat pusztán azon az alapon, hogy **magyar nyelven** íródtak.

— Szlovákia vállalja, hogy **magyar nyelven** hozzáférhetővé teszi a legfontosabb állami törvényszövegeket, valamint azokat, amelyek különösen érintik a **nyelv** használóit, feltéve, hogy e szövegek másként nem hozzáférhetők.

KÖZIGAZGATÁSI SZERVEK ÉS KÖZSZOLGÁLTATÁSOK

— Szlovákia azon közigazgatási egységeiben, ahol a **magyar nyelvet** használó személyek száma az alábbi intézkedéseket indokolja, **Szlovákia a magyar nyelv** helyzetének megfelelően, abban a mértékben, ahogy az ésszerűen lehetséges, vállalja, hogy:

- ▶ gondoskodik arról, hogy az ügyfelekkel kapcsolatban álló tisztviselők a

magyar nyelvet használják azokkal a személyekkel fennálló kapcsolataikban, akik hozzájuk ezen a nyelven fordulnak.

■ Azon helyi és regionális hatóságokat illetően, melyek területén a magyar nyelvet használók száma az alábbi intézkedéseket indokolja, Szlovákia vállalja, hogy lehetővé teszi és/vagy bátorítja:

- ▶ a magyar nyelv használatát a regionális vagy helyi közigazgatásban;
- ▶ a magyar nyelvet használóknak azt a lehetőséget, hogy szóbeli vagy írásbeli kérelmeket e nyelven nyújthassanak be;
- ▶ a regionális testületek hivatalos dokumentumaikat magyar nyelven is közzétegyék;
- ▶ a helyi testületek dokumentumaikat magyar nyelven is közzétegyék;
- ▶ hogy a helyi testületek közgyűlési vitáiban a magyar nyelvet használják, ami azonban nem zárja ki az állam hivatalos nyelvének használatát;
- ▶ a helyneveknél a magyar nyelven hagyományos és helyes formák használatát vagy elfogadását, ha szükséges a hivatalos nyelv szerinti elnevezésekkel együttesen használva.

■ A közigazgatási szervek vagy az ő nevükben tevékenykedő más személyek által nyújtott közszolgáltatásokat illetően (például víz- és gázszolgáltatás, hulladékkezelés és köztisztaság, telefonszolgáltatás, közösségi közlekedés, temetők, könyvtárak, sportlétesítmények és szórakoztató létesítmények) Szlovákia a magyar nyelv használatának területén e nyelv helyzetének megfelelően, abban a mértékben, ahogyan az ésszerűen lehetséges, vállalja, hogy:

- ▶ lehetővé teszi a magyar nyelvet használóknak, hogy kérelmet ezen a nyelven terjesszenek elő, és úgy is kapjanak rá választ.

■ A közigazgatási szervekkel és közszolgáltatókkal való kapcsolatokban a magyar nyelvhasználat lehetőségének megteremtése érdekében Szlovákia vállalja, hogy az alábbi intézkedéseket meghozza:

- ▶ az esetleg szükséges fordítást vagy tolmácsolást biztosítja;

- ▶ ha lehetséges, a magyar nyelvet ismerő köztisztviselők azon igényének eleget tesz, hogy őket e nyelv használatának területére nevezzék ki.

■ Szlovákia vállalja, hogy az érdekeltek kérésére lehetővé teszi a családneveknek magyar nyelven történő használatát és felvételét.

TÖMEGTÁJÉKOZTATÁSI ESZKÖZÖK

■ A magyar nyelv használói számára, e nyelv használatának területén, e nyelv helyzetének megfelelően, abban a mértékben, ahogy a közhivatalok közvetlen vagy közvetett módon hatáskörrel, hatósági jogkörrel vagy szereppel bírnak, és tiszteletben tartva a tömegtájékoztatási eszközök függetlenségének és autonómiájának elveit, Szlovákia vállalja, hogy:

- ▶ megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy a közszolgálati műsorszórók magyar nyelven készült műsorokat is programjukba iktassanak;
- ▶ bátorítja és/vagy megkönnyíti a magyar nyelven készült rádióműsorok magánszolgáltatók általi rendszeres sugárzását;
- ▶ bátorítja és/vagy megkönnyíti magyar nyelven készült televíziós műsorok magánszolgáltatók általi rendszeres sugárzását;
- ▶ bátorítja és/vagy megkönnyíti magyar nyelvű zenei és audiovizuális műalkotások készítését és terjesztését;
- ▶ bátorítja és/vagy megkönnyíti legalább egy magyar nyelvű sajtóorgánum létesítését és/vagy fenntartását;
- ▶ ha jogszabály lehetővé teszi általában a tömegtájékoztatás pénzügyi támogatását, fedezik a magyar nyelvű tömegtájékoztatási eszközök többletköltségeit.

■ Szlovákia vállalja, hogy biztosítja a szomszédos országokból magyar nyelvű rádió- és televízióadások közvetlen vételének szabadságát, és nem támaszt akadályt a szomszéd országok ilyen nyelvű rádió és televízióadásainak tovább sugárzása elé. Ezen túlmenően gondoskodik arról, hogy a magyar nyelven gyakorolt szólásszabadság és az információáramlás szabadsága elé az írott sajtót illetően semminemű korlátozás ne tétessék.

E szabadságjogok gyakorlása törvényben meghatározott korlátozásoknak rendelhető alá.

■ Szlovákia gondoskodik arról, hogy a magyar nyelvet használók érdekeit képviseltesék vagy vegyék tekintetbe a törvényeknek megfelelően esetleg létrehozott, a tömegtájékoztatási eszközök szabadságát és pluralizmusát garantáló testületekben.

KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉG ÉS KULTURÁLIS LÉTESÍTMÉNYEK

■ A kulturális tevékenységre és a kulturális létesítményekre – különösen a könyvtárakra, videótékákra, kulturális központokra, múzeumokra, archívumokra, akadémiákra, színházakra és filmszínházakra, valamint irodalmi és filmművészeti alkotásokra, a nép kulturális önkifejezésére, fesztiválokra és – ideértve egyebek között az új technológiák használatát – a kulturális iparra vonatkozóan, azon a területen, ahol a magyar nyelvet beszélik és abban a mértékben, ahogy a hatóságoknak ezen a téren hatáskörük, hatósági jogkörük vagy szerepük van, Szlovákia vállalja, hogy:

- ▶ bátorítja a magyar nyelven történő önkifejezést, valamint az ilyen kezdeményezéseket, és elősegíti az ezen a nyelven készült műalkotások megismertetésének különböző módjait;
- ▶ támogatja a magyar nyelven készült műalkotások más nyelveken történő megismerését lehetővé tevő különböző módokat, a fordítások, a szinkronizálás, az utószinkronizálás és a feliratozás segítségével és fejlesztésével;
- ▶ támogatja a más nyelveken készült műalkotások magyar nyelven történő megismerésének lehetővé tételét, a fordítások, a szinkronizálás, az utószinkronizálás és a feliratozás segítségével és fejlesztésével;
- ▶ gondoskodik arról, hogy a különböző fajtájú kulturális tevékenységek szervezéséért vagy támogatásáért felelős szervezetek az általuk kezdeményezett vagy támogatott tevékenységeikbe megfelelő mértékben beiktassák a magyar nyelv és kultúra ismeretét és használatát;

- ▶ gondoskodik arról, hogy a kulturális tevékenységek szervezéséért vagy támogatásáért felelős szervezeteknek olyan személyzet álljon rendelkezésére, amely teljes mértékben ismeri a magyar nyelvet, valamint a lakosság többi részének nyelvét/nyelveit;
- ▶ támogatja a magyar nyelvet használók képviselőinek közvetlen részvételét az eszközök/létesítmények biztosításában és a kulturális programok tervezésében;
- ▶ bátorítja és/vagy megkönnyíti olyan szervezet(ek) létesítését, amely(ek) a magyar nyelven készült műalkotások gyűjtéséért, rögzítéséért és a közönségnek történő bemutatásáért felelős(ek).

■ Azokat a területeket illetően, amelyek kívül esnek a magyar nyelv hagyományos használati területén, Szlovákia vállalja, hogy a fentieknek megfelelően lehetővé teszi, bátorítja és/vagy biztosítja a megfelelő kulturális tevékenységeket és kulturális eszközöket/létesítményeket, amennyiben azt a magyar nyelvet használók száma indokolja.

■ Szlovákia vállalja, hogy külföldön megvalósuló kulturális politikájukban kellő helyet biztosít a magyar nyelvnek és annak a kultúrának, amelyet e nyelv hordoz.

GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI ÉLET

■ A gazdasági és társadalmi tevékenységeket illetően, Szlovákia az ország egészére nézve vállalja, hogy:

- ▶ kiiktat jogrendjéből minden olyan rendelkezést, mely igazolható okok nélkül tiltja vagy korlátozza a magyar nyelv használatát a gazdasági vagy társadalmi élet dokumentumaiban, különösen a munkaszerződésekben és az olyan technikai dokumentumokban, mint a termékek és felszerelések használati útmutatói;
- ▶ megtiltja, hogy a vállalatok belső szabályzataiban és a magánokiratokban, legalábbis amelyek az azonos nyelvet beszélők között jöttek létre, a magyar nyelv használatát kizáró vagy korlátozó cikkek kerüljenek;

- ▶ fellép az olyan gyakorlattal szemben, mely elbátortalanít a magyar nyelvnek a gazdasági vagy társadalmi tevékenységek keretei között történő használatától.

■ A gazdasági és társadalmi tevékenység tekintetében, a magyar nyelv használatának területén, abban a terjedelemben, ahogy a hatóságok hatáskörrel bírnak, és az ésszerűen lehetséges mértékben, Szlovákia vállalja, hogy:

- ▶ gondoskodik arról, hogy az olyan létesítmények, mint a kórházak, nyugdíjasházak, otthonok, lehetőséget biztosítsanak arra, hogy az egészségügyi, életkori vagy egyéb okból gondozásra szorulókat saját magyar nyelvükön fogadják és kezeljék.

HATÁROKON TÚLI CSEREKAPCSOLATOK

■ Szlovákia vállalja, hogy:

- ▶ olyan módon alkalmazza a létező és olyan államokkal szemben fennálló kötelezettséget tartalmazó két- és többoldalú megállapodásokat, ahol a magyar nyelvet használják, vagy – ha szükséges – olyanok megkötésére törekszik, hogy azok segítsék elő az érintett államokban élő, magyar nyelvet használók közötti kapcsolatokat a kultúra, az oktatás, az információ, a szakképzés és a továbbképzés területén;
- ▶ a magyar nyelv érdekében megkönnyíti és/vagy támogatja a határokon túli együttműködést, különösen annak a területnek a regionális vagy helyi szervei közötti együttműködését, ahol a magyar nyelvet használják.

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája mellett Ön az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény alapján biztosított jogokra is hivatkozhat. Ezzel az egyezményrel Szlovákia előmozdítja azokat a megfelelő feltételeket, amelyek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára lehetővé teszik kultúrájuk és önazonosságuk alapvető elemeinek (nyelv, vallás, hagyományok és kulturális örökség) megőrzését és fejlesztését és védi e személyeket az asszimilációtól. A Keretegyezmény garantálja a kisebbségi nyelv használatának jogát a közéletben és olyan területekre is kiterjed, mint a tankönyvek rendelkezésre állása, magántulajdonú oktatási és képzési intézmények alapításának és működtetésének joga, az utónevek kisebbségi nyelven történő használatának és az utcanevek kisebbségi nyelven történő feltüntetésének joga, a magánjellegű feliratok nyilvános feltüntetésének a joga kisebbségi nyelven, hatékony részvétel a közéletben (beleértve a nem-kormányzati szervezeteket is) és megállapodások kötése a kisebbségek védelméről más államokkal.

VALAMILYEN PROBLÉMÁVAL SZEMBESÜLTÉL?

Szlovákiában törvényesen létrejött testületek vagy egyesületek az Európa Tanács figyelmét felhívhatják olyan ügyekre, amelyek Szlovákia által a Kartában tett vállalásokkal kapcsolatosak. Az ilyen bejelentéseket a következő címre lehet benyújtani:

European Charter for Regional or Minority Languages
Council of Europe
F-67075 Strasbourg/Straßburg
minlang.secretariat@coe.int

A nyelvhasználati útmutatókat azért készítettük, hogy minden egyes olyan nyelvre vonatkozóan áttekintést adjunk az érvényes rendelkezésekről, amelyek a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának hatálya alá tartoznak. Ez az állampolgároknak szóló nyelvhasználati útmutató nem lép a Karta helyébe. Ha szeretnéd megismerni a Karta eredeti szövegét, a Felek által elfogadott rendelkezéseket, kérjük, látogass el az Európa Tanács weboldalára: <http://conventions.coe.int> További nyelvhasználati útmutatók előkészülete folyamatban van.